

Turismivaldkonna pikaajaline arengudokument

Eesti turismi pikk vaade 2025–2035

Luues väärtust kehtlikult
(Creating value sustainably)

Sissejuhatus

LEHEKÜLG

2

Kokkuvõte

LEHEKÜLG

3

1. Visioon
ja eesmärk

LEHEKÜLG

5

2. Turismitrendid
ja arengueeldused

LEHEKÜLG

6

3. Turismi hetkeülevaade
aastal 2023

LEHEKÜLG

9

4. Läbivad põhimõtted

LEHEKÜLG

13

5. Eesmärgid, sihid,
tegevussuunad ja vastutajad

LEHEKÜLG

14

Sissejuhatus

Turism on Eesti visiitkaart, mis suurendab riigi rahvusvahelist tuntust ja tõstab ka kohalike elanike elukvaliteeti. Turism toetab ärisuhteid ja investeeringute kaasamist, mõjutab äriotsuseid ning aitab kaasa majanduskasvule ja suurendab nii riigi kui piirkondade tulusid. 2023. aastal moodustas turism 16% Eesti teenuste ekspordist. Väljaspool suuri linnu aitab turism edendada tööhõivet ja väikeettevõtlust, jagades väärtust üle kogu Eesti. Majandusliku mõju kõrval toetab turism ka välissuhtlust, panustab riigi atraktiivsuse kasvu ja toetab teiste sektorite edu. Loodus- ja kultuuripärand on turismi üks eeldusi, samas kui turism omakorda aitab kaasa pärandi säilitamisele. Lisaks on paljud meie endi igapäevased teenused nagu toitlustamine, kultuurisündmused, transpordiühendused jt, kvaliteetsemad ja jätkusuutlikumad tänu turistide ja kohalike elanike tarbimise koosmõjule.

Eesti turismivaldkonna ambitsioon – luues väärtust kestlikult – nõuab tulevikus konkurentsieelise saavutamiseks sihipärast tegutsemist. Olla kompaktne turismisihtkoht maailma juhtiva digiühiskonna, puhta looduse, tohutu kultuurilise variatiivsuse ja autentse gastronoomiaga – see on juba pool võitu, aga vajame kõige selle ja muu eripära arendamist uudeteks toodeteks, turismituluks ja märkimisväärset kasvu külalislahkuse osas.

Eesti turismi pikk vaade 2025-2035 on turismivaldkonda terviklikult käsitlev arengudokument turismi pikaajaliste eesmärkide määratlemiseks ning strateegiliste tegevussuundade seadmiseks. Pikk vaade rõhutab, et ainult kõigi turismisektori osapoolte – ettevõtjate, omavalitsuste, turismiorganisatsioonide ja riigi – ning samuti turismist mõjutatud ja turismi poolt mõjutatavate majandussektorite ühine ja järjepidev panus võimaldab meil saavutada üle riigi turismiedu ning luua atraktiivse ja kestliku turismisihtkoha.

Turismi pika vaate väljatöötamise aruteludes osales ligi 300 turismi- ja teiste valdkondade esindajat. Kaasamist ja koosloomet toetasid pika vaate väljatöötamise põhiliseks lähenemiseks valitud tulevikeseire põhimõtted ja meetodikad. Tulevikeseire võimaldas arvestada erinevate mõjutegurite ja võimalike tulevikega ning uurida laiemat muutuste spektrit.

Turismi pika vaate 2025-2035 lähtekohaks ja lahutamatuks osaks on selle 18 lisa. Pikk vaade on omakorda katuseks turismivaldkonna tegevuskavade koostamisel. Koostöös sektoriga valmivad 4-aastased tegevuskavad ehk turismistrateegiad. Tulemuste saavutamist seirab Majandus- ja Kommunikatsiooniministeriumi juurde loodud turisminõukoda turismi eest vastutava ministri juhtimisel.

Kokkuvõte

Eesti turismi pika vaate visiooni kohaselt on Eesti 2035. aastal ootustele vastavate turismitoodetega tuntud, kestlik ja uuenduslik sihtkoht, mis on turismi lisandväärtuse kahekordistanud. Turismiga rahulolu nii Eesti elanike kui ka välituristide seas peab olema kõrge. See tähendab, et suudame olla tulevikuturistile tuntud ja eristuv sihtkoht, kuhu tuleb teadlik äri- ja puhkuseraisija. Sektor ise on saavutanud säilenõtkuse ja täidame kogu aasta vältel pikemate külastuste saavutamise eesmärgi.

Turismi pika vaate visiooni ja eesmärkide elluviimiseks on vaja:

- **kasvatada kõrgema lisandväärtusega turismi**, eelkõige äriturismi osakaalu, sidudes Eesti turismi digiriigi kuvandiga ja tekitades huvi külastada maailma juhtivat digiühiskonda;
- **kasvatada oluliselt Eesti kui turismisihtriigi tuntust** teadlike ja vastutustundlike külastajate seas kasutades nutikalt tulevikuehnoloogiate võimalusi;
- **teha arenguhüpe turistide liikumisvõimaluste, toodete ja info digitaalse kättesaadavuse ja ligipääsetavuse osas** arendades meie eripäraks uuenduslik liikuvusinfo ja transpordilahendused, nende kättesaadavus ja kasutusmugavus;
- **toetada tugevate turismitoodete arendamist tõmbekeskustest väljaspool** autentseteks kogemusteks ja ootusi ületavaks külalislahkuseks. Seda toetavad tugevad turismisihtkoha juhtimisorganisatsioonid (DMO);
- **tõsta turismisektori mainet hinnatud tööandjana** investeerides suuremat lisandväärtust loovasse haridusse ja oskuste arendamisse ning kohandades ärimudeleid vastavalt tööjõuturu olukorrale;
- **tagada laiemalt avaliku sektori kui võimaldaja roll turismi arengus** analüüsides ja arvestades riigi poliitikaotsustes turismimajandusele tekkivaid mõjusid ning tagades ettevõtjatele konkurentsivõimelise tegutsemiskeskonna;
- **luua tugev ja nutikas turismimajandus üle Eesti** tagades, et turismiettevõtja on ettevõtlusteadlik, kestlik, tehnoloogiat ja digitaliseerimist kasutades efektiivne ning loob uued ärimudelid ja eripäraseid turismitooted.

Nende eesmärkide saavutamise tulemusena on 2035. aastaks toimunud järgmised muutused:

Tuntum

- oleme sihtriikides hästi tuntud tänu aastaringsetele toimuvatele põnevatele rahvusvahelistele sündmustele ja kvaliteetsetele turismi ja äriturismi võimalustele
- turism on mainekas valdkond enese teostamiseks ja ettevõtluseks

Kestlikum

- oleme külalislahked ja külalistele avatud ning juba esmakülastajaid arusaadavalt motiveerinud keskkonnasõbralikuks meilviibimiseks
- oleme oma panuse andnud meie looduskeskkonna ja kultuuripärandi säilitamisse
- Eestisse jõudmine ja siin liikumine on nähtamatult mugav ja ligipääsetav kõikidele
- turismiettevõtjad on pühendunud kestlikkusele ja suudavad seda tõestada

Uuendusmeelsem

- oleme oma unikaalsuse ja eripära (digiriik, loodus, kultuur) uuenduslikult turismitoodetesse lõiminud ja turismituluks pööranud
- oleme ennetavalt teadlikud klientide soovidest tehnoloogia ja andmepõhiselt toimivate turismitoodete kaudu
- pakume erilist turismikogemust läbi digitehnoloogia targa kasutuse

Visioon:

Eesti on aastal 2035 tuntud, kestlik ja uuenduslik sihtkoht ning turismi panus majandusse on kahekordistunud.

Eesmärk

on tõsta Eesti tuntust meie eripära konkurentsieeliseks muutmise ja nutika turundamise abil. Eesti turismisektor on efektiivne, digitaalselt arenenud, keskkonnasõbralik ja pakub aastaringset autentseid turismitooteid üle Eesti. Kõrgetasemeline külalishulkus tagab turismi osapoolte, kohalike elanike ja turistide kõrge rahulolu.

Peamised mõõdikud

- Turismimajanduse lisandväärtuse 2-kordne kasv
- Eesti elanike ja välituristide rahulolu kasv turismiga Eestis

DIGIPÖÖRE

INNOVATSIOONIPÖÖRE

KESTLIKKUS sh ROHEPÖÖRE

Oleme kõik Eesti positiivse kuvandi saadikud

Ületame külastaja ootusi

Mõistame ja tutvustame turismi laiemat sotsiaal-majanduslikku kasu Eesti eri sektoritele

Tunneme vastutust järgnevate põlvkondade ees

Väärtustame kohaliku ja rõhutame meie eripära

Oleme ausad ja läbipaistvad

Hindame eestimaalastena Eestit kui erilist reisisihtkohta

Arendame turismi koos

Turism toob aasta ringi atraktiivse turismisihthokana eksporditulu

Sujuvad ja mitmekülgsed transpordiühendused ning digitaalne ühenduvus on turismi arengu eelduseks on turismi arengu eelduseks

Mitmekülgne, külalishulke ja elujõuline turism ka väljaspool tõmbekeskusi toetab kohaliku elu ja võimestab eripära

Turism stabiilse ja tulusa ettevõtlusvaldkonnana loob töötajatele head karjäärivõimalused

Turismiettevõtete nutikus, uuenduslikkus ja kestlikkus toob säilienõtkuse

- Turismiturundus
- Tootearendus (eksport, sesoonsus, eripära, nt digiriigi tootestamine)
- Äriturism ja taristu
- Rahvusvahelised üritused ja taristu
- Rahvusvaheline võrgustumine

- Rahvusvahelised ühendused
- Kestlik ja integreeritud transpordivõrgustik
- Uuenduslikud transpordilahendused
- Sujuv reisiitekkond
- Turismiinfo kättesaadavus
- Turismi andmevõimekus
- Digitaalne ühenduvus
- Ruumilise keskkonna ligipääsetavus

- DMOd kui turismi piirkondlikud kompetentsikeskused
- Piirkondlike turismiettevõtjate võimekus
- Pärandi hoidmine
- Sihtkohtade kvaliteedimärgised
- Turismi regionaalne mõju
- Küllastaja rahulolu

- Efektiivne koostöö teiste sektoritega
- Turismiga arvestamine
- Turismiettevõtjate maine töödandjana
- Turismiharidus
- Teadmised ja oskused
- Võimestav õigusloome
- Aus konkurents
- Vähekoormav järelevalve

- Uudsed lahendused ja ärimudelid
- Digivõimekus
- Ettevõtete andmevõimekus
- Reaalajamajandus
- Ettevõtete keskkonnajalajalg ja kestlikkus
- Eetilised äritavad
- Ligipääsetavad turismitooted ja -info

- ↑ Turismitoodete eksport
- ↑ Äriturismi osakaal
- ↓ Hooajalisus

- ↑ Rahvusvahelised ühendused
- ↑ Transpordi piisavus Eestis liikumiseks
- ↑ Turismiinfo kiire leitavus

- ↑ Väljaspool Tallinna ööbimiste arv
- ↑ Rahvusvaheliselt tunnustatud kestlikud turismisihthokad

- ↑ Turismiettevõtete lisandväärtus hõivatud kohta
- ↑ Turismiga seotud teadustööd

- ↑ Turismiettevõtte digitaliseeritus
- ↓ Majutuse ja toitlustuse ekspordi lisandväärtuse süsinikusisaldus

ARENGU-
EELDUSED

LÄBIVAD
VÄÄRTUSED

SAMBAD

TEGEVUSSUUNAD

TULEMUS

1. Visioon ja eesmärk

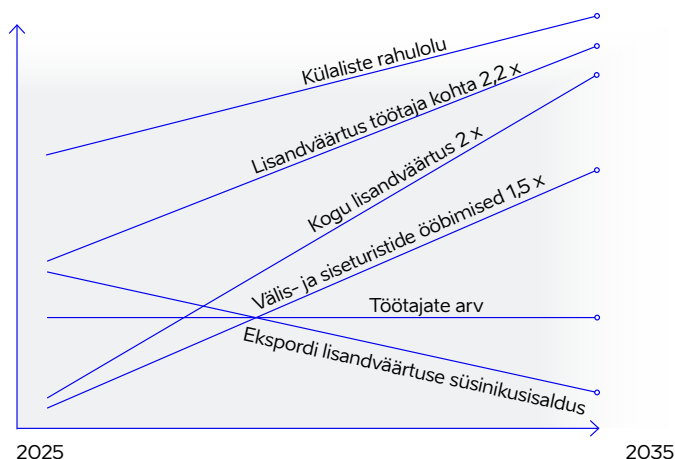
VISIOON

Eesti on aastal 2035 tuntud, kestlik ja uuenduslik sihtkoht ning turismi panus majandusse on kahekordistunud.

Eesmärk on tõsta Eesti tuntust meie eripära konkurentsieeliseks muutmise ja nutika turundamise abil. Eesti turismisektor on efektiivne, digitaalselt arenenud, keskkonnasõbralik ja pakub aastaringset autentseid turismitooteid üle Eesti. Kõrgetasemeline külalishulk tagab turismi osapoolte, kohalike elanike ja turistide kõrge rahulolu.

Soovime saavutada turismisektori lisandväärtuse kahekordse kasvu, mille aluseks on kõrge kvaliteet ning nii Eesti elanike kui välituristide rahuolu turismiteenustega. Arvestades, et Eesti hinnatase on märkimisväärselt tõusnud, konkurents meie piirkonnas aina tiheneb ja sektori töötajate arv ei kasva, peame olema efektiivsed ning rakendama nutikaid ja uuenduslikke lahendusi. Eesmärgi saavutamiseks arendame Eesti eripära konkurentsieeliseks, kasutades tulevikutehnoloogiaid, keskkonnasõbralikke lahendusi, andmepõhist juhtimist ja veelgi nutikamat turundamist, et meie turismipakkumus jõuaks sihtgrupini. Eestlaslik avatus ja sõbralikkus, Eesti puhas keskkond ja erilised

lood põimituna meie eluviisi digitaalse sujuvusega on kaitvad ja tagasikutsuvad, kuid me peame seda ise esile tõstma. Vajame uuenduslikke koostöömudeleid turismisektori sees ning teiste sektoritega (teadusarendustegevus, IT-, loome-, avalik sektor jt). Fookuses on äriturismi osakaalu suurendamine, mis toetab madalhooaega ja panustab välituristide arvu kasvu, sest ärituristid naasevad sageli puhkuseturistidena, et avastada Eesti eri paiku. Külalishulke kvaliteedi kasv loob turismitooteid, mis ületavad külastajate ootusi ning mille üle saavad uhkust tunda nii ettevõtjad kui ka kohalikud elanikud. (vt joonis nr 1).

Joonis 1: Eesti turismi suundumused 2035

Visiooni elluviimisel toetume viiele tegevussambale:

1. Turism toob aasta ringi atraktiivse turismisihtkohana eksporditulu
2. Sujuvad ja mitmekülgsete transpordihendused ning digitaalne ühenduvus on turismi arengu eelduseks
3. Mitmekülgne, külalishulke ja elujõuline turism ka väljaspool tõmbekeskusi toetab kohalikku elu ja võimendab Eesti eripära
4. Turism stabiilse ja tulusa ettevõtlus- valdkonnana loob töötajatele head karjäärivõimalused
5. Turismiettevõtete nutikus, uuenduslikkus ja kestlikkus toob säilienõtkuse

Vaata ka: Lisa nr 1 (koostamisprotsess, rakendamine), 12 (seosed teistega), 14 (möödikud), 15 (metoodika), 16 (kaasatute ülevaade)

2. Turismitrendid ja arengueeldused

MEGATRENDID

- **Ekstreemsed ja kiiresti muutuvad ilmastikuolud:** Mõjutavad reisiotsuseid, üldisi väärtuseid, poliitikaid ja majandust.
- **Kestlikkuse väljakutsed ja ülereguleerimine:** Kestlikkus on oluline, kuid selle järgimine võib olla kulukas, ja tarbijate reisieelistusi on raske muuta.
- **Sihtkohtade kandevõime:** Kliimamuutused nõuavad kestlikkuse põhimõtete järgimist. Kestlikkuse eesmärgid sihtkohtade koormustaluvuse arvestamist. Samal ajal suureneb inimeste teadlikkus loodushoidlikkusest ja reisihäbit.
- **Põlvkondade vahetumine ja vananev rahvastik:** Uued sihtrühmad ja erinevad vajadused, sealhulgas tervise ja pikaajalisusega seotud teenused.
- **Tehnoloogia areng ja andmete kasutamine:** Tehnoloogia ja andmestumine pakuvad uusi võimalusi kliendisuhtluses ja protsesside juhtimises, kuid nõuavad ka tasakaalu leidmist inimliku kontakti ja digiteenuste vahel ning oluline on ka andmete mõistmis- ja kasutusvõime kasv.
- **Väsimus tehnoloogiast ja inimsuhete tähtsus:** Kasvav soov puhata tehnoloogiast ja otsida rohkem inimsuhtlust.
- **Geopoliitilised pinged:** Suurenev ebakindlus, mis nõuab paindlikke strateegiaid ja kohanemisvõimet.

MEGATRENDID

TURISMIMEGATRENDID

SEOSD
EESTI TURISMI
TULEVIKUGA

TURISMIMEGATRENDID

- **Reisisoov ja virtuaalne reisimine:** Inimesed jätkavad reisimist, kuna see on loomuline, sealhulgas virtuaalne reisimine.
- **Turismi sihtkohtade kontsentratsioon:** Suur osa reisijatest keskendub vähestele populaarsetele sihtkohtadele, samas reisikulutused on sageli kodulähedased.
- **Nišiturismi ja autentsuse kasv:** Vähem tuntud sihtkohad muutuvad populaarsemaks, sealhulgas suunamudijate ja kõneiskute mõjul, sest turistid otsivad autentseid kogemusi ja olulist väärtust võib pakkuda ootusi ületav külalislahkus.
- **Huvipõhine ja ootamatutel põhjustel reisimine:** Reisi eesmärgid on mitmekülgsed, sealhulgas eraldusturism ja altruistlik reisimine, mis peegeldavad uue põlvkonna reisijate eelistusi.
- **Aeglase ja nomaadse reisimise trend:** Kasvab soov ühendada reisimist ja elustiili, eelistades pikemaid ja rahulikumaid kogemusi.
- **Vaikuse ja eksklusiivse turismi kasv:** Luksusturism ja vaikusse pakumine muutuvad nišisihtkohtade võimaluseks.
- **Regeneratiivne turismi kasv:** Kasvab reisimine, mis on suunatud sihtkohtade ja kogukondade aktiivsele taastamisele ja positiivse mõju loomisele.

SEOSED EESTI TURISMI TULEVIKUGA

Tänaste trendide ja nende põhjal eesootavate olukordade ette kujutamisel, kui tänased trendid veelgi võimenduvad, hakkame nägema seoseid Eesti turismi arendamisel:

- **kliimamuutused muudavad turismivooge ja sihtkohtade eelistusi Euroopas** Eesti mõõduka kliimaga suved, pikenevad soojad sügised, neli või koguni viis aastaaega koos Soomaaga; laeva ja rongisõidu kaugusel olevate sihtkohtadele Eesti atraktiivsuse kasv
- **enam hinnatakse riikide ja turismiettevõtjate pühendumist kestlikkusele ning arusaadavaid ja ühtseid kestlikkuse sertifikaate** kestlikkus on Eesti turismis hügieenifaktoriks ja oluline on Eesti kõrge koha hoidmine rahvusvahelistes kestliku sihtkoha indeksites, külastaja harimine kestliku turismi teemadel
- **aeglane turism kogub hoogu** meie tugevuseks on kiire internet ja kaugtöövõimalused üle Eesti, stabiilne ja hea taristu, turvaline elukeskkond
- **eeldatakse personaalsust ja ligipääsetavust** meie võimaluseks on Eesti digiühiskonna võimaluste rakendamine turismis erinevate vajadustega sihtgruppide ootuste täitmiseks
- **tehnoloogia aitab luua sujuvaid reisikogemusi** digiplatvormide ja andmestumise abil turistide huvidele vastavate reisisoodete loomine ja parema leitavuse tagamine
- **eelistatakse enda profiilile sobilikke huvitavaid ja unikaalseid sihtkohti, kus ei ole massiturismi** Eesti kui kestliku turismisihtkoha nähtavuse kasvatamine vastutustundliku avastaja sihtkohana.

Lisaks trendidega arvestamisele mõjutab turismisektori edukust ja tulevikukindlust ka kestlikkuse, rohe-, digi- ja innovatsioonipöördega ärimudelites arvestamine ja horisontaalselt ka Eesti ettevõtluskeskkonna konkurentsivõime:

KESTLIKKUS JA ROHEPÖÖRE

- Kestlik turism arvestab majanduslike, sotsiaalsete ja keskkonnamõjudega, tagades nii küllastajate kui ka kohalike kogukondade heaolu. Selle eesmärk on säästa loodusressursse, säilitada kultuuripärandit ja tagada pikaajaline majanduslik kasu.
- Turismitegevused peavad olema kooskõlas ÜRO säästva arengu eesmärkidega, panustades näiteks keskkonnakaitse, ringmajanduse ja loodusressursside säilitamise.
- Turismiettevõtjad saavad aidata vähendada süsinikujalajälge, rakendades taastuvenergia lahendusi ja toetades kohalikke ökosüsteeme.
- Kohalik transpordisektor ja teenusepakkujad peavad rohepöörde eesmärkidest lähtuma, et muuta sektor süsinikuneutraalsemaks.

DIGIPÖÖRE

- Digitaliseerimine pakub turismisektorile mitmeid võimalusi, alates ressursikasutuse optimeerimisest kuni andmepõhise otsustusprotsesside parandamiseni.
- Digilahendused võivad vähendada kulusid, suurendada konkurentsivõimet ja parandada küllastajate kogemusi.
- Samuti muudab digitaliseerimine turismi ökosüsteemi, vähendades vahendajate rolli ning suurendades otsese suhtluse võimalusi klientide ja pakkujate vahel.
- Turismiettevõtjad peavad omandama uusi digioskusi ja investeerima tehnoloogilisse arengusse, et säilitada konkurentsivõime.

INNOVATSIOONIPÖÖRE

- Innovatsioon on turismi arengu võtmetegur, kuid seni veel vähe realiseeritud.
- Uued tehnoloogiad nagu liitreaalsus, automatiseerimine ja tehisintellekt võimaldavad luua unikaalseid ja personaliseeritud elamusi, mis eristavad sihtkohti ja ettevõtteid konkurentidest.
- Koostöö teadusasutuste ja teiste sektoritega, nagu IT, on hädavajalik, et arendada välja uusi ärimudeleid ja teenuseid, mis toetavad nii majanduslikku kui ka keskkonnaalast jätkusuutlikkust.

ETTEVÕTLUSKESKKONNA KONKURENTSIVÕIME

- Eesti turismi pikaajalise kasvu toetamiseks on vajalik ettevõtluskeskkond, mis pakub stabiilset ja võimestavat õigusruumi, sh maksusüsteemi, minimaalset bürokraatiat ning sujuvaid investeerimisvõimalusi, mis soodustaks uute turismimudelite ja tehnoloogiate kasvu.
- Edukaks ja jätkusuutlikuks arenguks vajab ärikeskkond tugevat (digi)taristut, sh kiire internet, energia kättesaadavus.
- Arvestades geopoliitilisi tegureid, on oluline, et riik looks turvatunde ja julgeoleku tagamiseks kaitsevõime, soodustades seeläbi ettevõtjate kindlustunnet ja pikaajalisi investeeringuid turismisektorisse.

Vaata ka: Lisa nr 2 (trendid), 8 (majandusanalüüs), 10 (arengueeldused), 11 (ÜRO säästev areng)

3. Turismi hetkeülevaade aastal 2023

5-7%

Eesti SKP-st on turism

16%

Eesti teenuste ekspordist on turism

1,8 mld €

turismiteenuste ekspordi aastas

1 € turismis

loob 0,46 eurot lisandväärtust teistes sektorites

0,26 €

jõuab iga turisti kulutatud eurost maksudesse

Turismil on oluline majanduslik mõju, eriti Eesti teenuste ekspordi kasvatamises. Turism toetab tööhõivet ja väikeettevõtlust üle Eesti, eriti väljaspool suuremaid linnu, aidates jaotada lisandväärtust piirkondade vahel. Enamik turismisektori lisandväärtusest tekib majutuses, toitlustuses, meretranspordis ja reisikorralduses. Lisaks majanduslikule mõjule toetab turism Eesti

kultuuripärandi, looduse ja ajaloo säilitamist, suurendades riigi kultuurilist ja diplomaatilist mõju. Turism toimib „pehme võimu“ vahendina, aidates luua positiivseid rahvusvahelisi suhteid ja kujundada Eesti mainet üleilmselt. Tänu turismile suurendame rahvusvahelist solidaarsust ning seeläbi Eesti positsiooni ja julgeolekut maailmas.

Vaata ka: Lisa nr 8 (majandusanalüüs)

3.1. Eesti turismi ökosüsteem ja ettevõtluskeskkond 2023

ca 80%

mikroettevõtted

5000

turismiettevõtet

2,3%

ettevõtete lisandväärtusest turismist

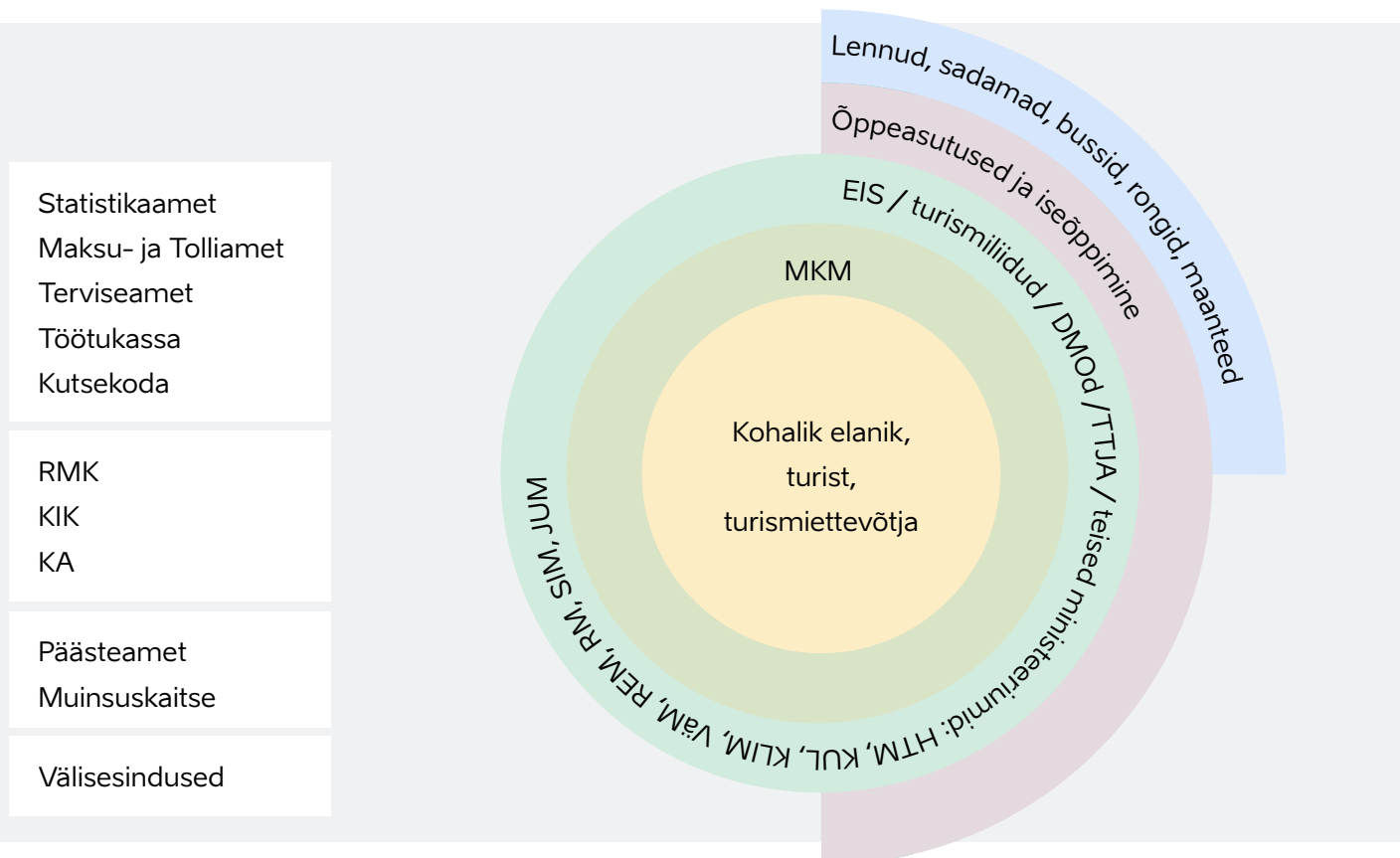
Tugev riigiga koostöötav turismisektor

7

DMod

Turismiettevõtetes oli 2023. aastal hõivatus 4,8% (ca 30 000 inimest) kõigist hõivatutest. 2022. aastal oli majutuse, toitlustuse ja reisikorralduse tegevusaladel kokku umbes 5000 ettevõtet, mis moodustas 3,4% kõigist ettevõtetest ja mis andsid kogu ettevõtluse lisandväärtusest 2,3%. Mikroettevõtete suur osakaal

tähendab, et innovatsioonipotentsiaali ärakasutamine on olnud piiratud. Turismiökosüsteem töötab ühtse eesmärgi nimel: luua külastajatele meeldejäävaid kogemusi ja võimendada turismiettevõtteid, toetades samal ajal kohalike kogukondade heaolu ja keskkonnakaitset (joonis nr 2).

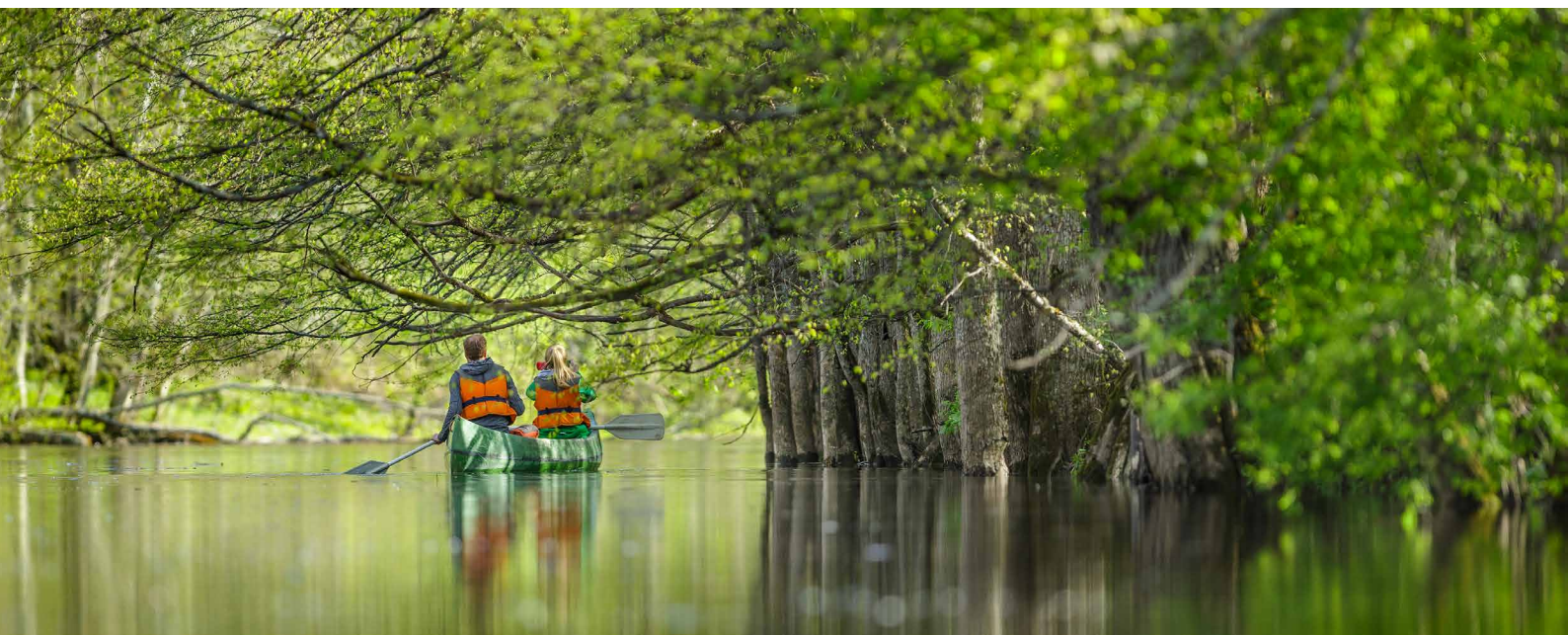
Joonis nr 2: Eesti turismi ökosüsteem ja seosed¹

Eesti turismiökosüsteemi olulisemad osapooled on kaasatud 2022. aastal turismi eest vastutava ministri poolt moodustatud turisminõukotta: EIS, teised ministeeriumid (Kultuuriministeerium, Haridus- ja Teadusministeerium, Kliimaministeerium jt), turismiliidud, DMOd ja ettevõtjad. Turismitegevuse (reisiteenused, majutusteenused) üldine raamistik on loodud turismiseaduses ja selle alamaktides. Seaduse järelevalve toimub Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametis.

Vaata ka: Lisa nr 3 (turismi ökosüsteem)

¹ MKM – Majandus- ja kommunikatsiooniministeerium; RM – Rahandusministeerium; REM – regionaal- ja põllumajandusministeerium; HTM - Haridus- ja teadusministeerium, KUL – Kultuuriministeerium; KLIM – Kliimaministeerium; VÄM – Välisministeerium; SIM – Siseministeerium; JUM – Justiitsministeerium; EIS - Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutuse turismiosakond; TTJA - Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet; Turismiliidud - MTÜ Eesti Hotellide ja Restoranide Liit, MTÜ Eesti Turismi- ja Reisifirmade Liit, MTÜ Eesti Spaaliit, MTÜ Eesti Maaturism, MTÜ Eesti Konverentsibüroo, Külalislahkuse klaster, MTÜ Eesti Loodusturismiühing, Eesti Giidide Liit; RMK – Riigimetsa Majandamise Keskus; KIK – Keskkonnainvesteeringute Keskus; KA – Keskkonnaamet;

3.2. Eesti atraktiivse turismisihtkohana 2023

2. koht

ÜRO digiriigi
teenuste edetabelis
(2024)

4. koht

kaugtöö sihtkohtade
edetabelis
(Global Citizen
Solutions 2024)

üks 7-st

riigist maailmas,
kus õhu kvaliteet
vastab WHO
normidele
(IQAir 2023 World
Air Quality Report)

Michelini

giid Eestis
(2022. aastast
alates)

4. koht

kestliku turismi
indeksis
(Euromonitor
International 2023)

Eesti on maailma juhtiv digiühiskond ja tuntud kestliku turismisihtkohana, mis loob meile eelseid rahvusvahelisel tasandil. 2023. aasta Euromonitori kestliku turismi indeksis asub Eesti kõrgel neljandal kohal. Lihtne ligipääs ja mugavad liikumisvõimalused sihtkohas tugevdavad atraktiivsust turistide silmis.

Oluline on ka turvalisus, mida hindavad nii elanikud kui ka külastajad (88% eestimaalastest peab Eestit turvaliseks riigiks). Eesti atraktiivsust suurendavad ka meie puhas õhk, rikkalik kultuur ja sündmused, sealhulgas kõrgelt hinnatud konverentsi- ja ürituskorraldus ja restoranid.

Vaata ka: Lisa nr 4 (atraktiivne turismisihtkoht), 8 (majandusanalüüs), 13 (DMO eesmärgid)

3.3. Turisminõudlus 2023

6,37 mln

sise- ja välituristi
ööbimist

37%

ööbimisi kolmel
suvekuul

52%

Tallinnast
väljaspool ööbimisi

23%

ärituriste

39%

älituristidest
Soomest

Eesti turisminõudlust iseloomustab peamiselt meie lähiriikide elanike huvi siia tulla (2023. aasta seisuga peamised turistid Soomest, Lätist, aga ka Saksamaalt ja Leedust). Välituristide 2023-2024. aasta uuring näitas, et rahulolu Eesti turismiteenustega on kõrge ning 82% küsitletutest peab tõenäoliseks Eestisse tagasipöördumist lähima viie aasta jooksul. Eesti turismi eripära ja kestlikkus loovad tugeva aluse

tulevaseks kasvuks ja arenguks. Sageli külastatakse Eestit koos naaberriikidega nagu Soome, Läti ja Leedu, aga ka Rootsi. Rasketel kriisiaastatel ei ole Eesti turismiettevõtjad ja -organisatsioonid häid aegu ootama jäänud, vaid on töötanud uue kasvu nimel. Eesti turismiettevõtjad pakuvad üha uusi unikaalseid elamusi, mis on nõudluse suurendamise eelduseks.

Vaata ka: Lisa nr 5 (turisminõudlus), 8 (majandusanalüüs), 13 (DMO eesmärgid)

3.4. Ühendused ja ligipääsetavus 2023

1. koht

Euroopa lennujaamade hulgas (ASQ Awards 2024)

16

uut külastust minutis
www.visitestonia.com
portaalis

44

regulaarliini sihtkohta Tallinna Lennujaamast

1. koht

Tallinna Sadam „Best Smart Port“ (Global Smart Ports Summit 2023)

5500

laevakülastust Soome ja rootsi

Mugav ja hubane Tallinna Lennujaam ning kaasaegne Tallinna Sadam tagavad kvaliteetse ja meeldiva reisikogemuse Eestisse saabumise hetkest alates. Meie peamised sõlmpunktid on Stockholm, Frankfurt, Helsinki ja Riia. Rahvusvahelised ühendused paranevad järk-järgult. Sujuvad laevühendused Soome ja Rootsiiga toetavad pidevat ja tihedat külaliste liikumist riikide vahel, mis suurendab Eesti positsiooni atraktiivse ja

ligipääsetava turismisihtkohana. Väliskülastajate 2023-2024. aasta uuring näitas, et rahul ollakse ka Eesti turismiinfo kättesaadavusega. Küll aga ollakse vähem rahul Eesti-sisese ühistranspordiga ja selle ligipääsetavusega. Digitaliseerimine on ettevõtjate seas oluline, kuid täiemahuline terviklik digitaliseerimine ja sellega saavutatav efektiivsuse kasv on veel ees. Seda toetab ka erinevate digilahenduste pakkumise kasv turul.

Vaata ka: Lisa nr 6 (ühendused), 8 (majandusanalüüs)

3.5. Turismiharidus ja tööjõud 2023

30 000

hõivatut turismiga seotud tegevusaladel

75%

naiste osakaal hõivatutest majutuses ja toitlustuses

30%

majutuses ja toitlustuses hõivatutest 15-24-aastased

19

turismi kõrg- ja kutseõppeasutust

1996.

aastast turismi kõrgharidus Eestis

Oleme olukorras, kus majanduse areng, nõudlus tööjõu järele ning rahvastiku vananemine, on viinud tööturule lisanduvate uute inimeste arvu vähenemiseni. Välistööjõud (sh Ukraina sõjapõgenikud) on aidanud majutus- ja toitlustusvaldkonnas tööjõukriisi leevendada, kuid hõivemuutust perioodil 2022-2031 turismisektoris ei prognoosita. Vaatamata sellele, et turismisektoriga seotud haridust antakse

kokku 19 õppeasutuses, neist neli on kõrgkooli ja 15 kutsekooli, tajuvad tööandjad majutuses ja toitlustuses ning kaubanduses tööjõupuudust, mis on siiski enam seotud voolavuse, töö iseloomu ning töötingimustega. Tänu Michelin'i giidi olemasolule Eestis ja erinevatele teavitustegevustele on noorte seas koka ja restoranipidamine enam positiivset tähelepanu saanud, kuid tööturul on endiselt kokkadest puudus.

Vaata ka: Lisa nr 7 (haridus, tööjõud)

4. Läbivad tegutsemispõhimõtted

Turismisektori tegutsemispõhimõtted on väärtused, mis loovad eeldused vastutustundlikuks ja kestlikuks arenguks, pakkudes kasu külastajatele, kohalikele kogukondadele ja ettevõtjatele. Üheskoos saame säilitada kohalikke traditsioone ja loodust, pakkudes unikaalseid ja kvaliteetseid elamusi. Kui kõik sektori osapooled – ettevõtted, omavalitsused, turismiorganisatsioonid ja riik – rakendavad neid väärtusi, saame ühiselt luua atraktiivsema ja kestlikuma turismikeskkonna.

Oleme kõik Eesti positiivse kuvandi saadikud	Tunnustame Eestit ja meie turismiettevõtjaid, loodust, toitu ja kultuuri nii Eestis kui välismaal olles, sh tuginedes Eesti kui turismisihtkoha turundussõnumitele ja narratiividele
Tutvustame turismi laiemat sotsiaal-majanduslikku kasu	Möistame ja räägime turismi mõjust kogu Eesti majandusele ja turismist kui osast ühiskonnaelu tervikust, mitte ainult osakaalust SKP-s väljaspool turismisektorit
Väärtustame kohalikku ja rõhutame meie eripära	Eelistame kohalikku, hoiame turismitulud Eestis ja toome eestipärase esile. Kasvatame kvaliteeti ning võimaldame külastajatel tunnetada ja kogeda ehtsat Eestit. Oleme hoolivad kohalike kogukondade suhtes ning arendame sihtkohti terviklikult ja koostöös, et säiliks looduslikud elupaigad, traditsioonid ja pärand ning elavneksid ettevõtlus ja kultuur. Mõjutame ja suuname ka külastajat hoidma ja väärtustama Eesti loodust ja inimesi.
Ületame külastaja ootusi	Oleme külastajakesksed ja keskendume turismikogemuse süstemaatilisele parendamisele, kõik selleks, et turist lahkuks Eestist väga heade emotsioonidega ja sooviks tagasi tulla.
Eesti on hinnatud reisisihtkoht ka kohalikule	Hindame välituristide kõrval ka siseturiste – tõstame ka meie endi hinnangut oma loodus-, toidu- ja kultuuripärandi väärtusest, vähendame kulutuste Eestist väljaviimist
Tunneme vastutust järgnevate põlvkondade ees	Turismiettevõtlus on kestlik majanduslikult, keskkondlikult, kultuuriliselt ja sotsiaalselt – kõik, mida teeme, täiendab paigavaimu, kestab kaua ning sulandub meie traditsioonidesse ja loodusesse. Eesti ei ole massiturismi sihtkoht
Oleme ausad ja läbipaistvad	Tähtsustame ausat ettevõtlust nii partnerite kui klientidega suhtlemisel ja turundamisel, kvaliteedi ja hinna tasakaalu ning lubaduste täitmist
Koostöö on Eesti turismi arendamise alus	Loome ja viime turismipoliitikat ellu kaasavalt – loome uuenduslikud koostöömudelid iga tasandit kaasates (riik, asutused, organisatsioonid, liidud, ettevõtted, haridusasutused jne)

Vaata ka: Lisa nr 1 (pika vaate koostamine), 8 (majandusanalüüs), 9 (võimalikud tulevikustsenaariumid), 10 (arengueeldused)

5. Eesmärgid, sihid, tegevussuunad ja vastutajad

Meie eesmärk on liikuda turismisektori lisandväärtuse kahekordse kasvu suunas, keskendudes jõudsalt Eesti kui atraktiivse ja tuntud turismisihtkoha edendamisele. Selle saavutamiseks panustame uuenduslikku ja kestlikku arengusse, tugevdame transpordi- ja digitaalset ühenduvust ning loome ettevõtluseks soodsa tegutsemiskeskonna. Tugevdame ettevõtjate võimekust, et nad saaksid nutikalt ja efektiivselt tegutseda, ning edendame turismi kui mainekat ja atraktiivset tegutsemisvaldkonda. Koostöös teiste sektoritega arendame kõrgema lisandväärtusega turismiteenuseid ja loome selleks vajalikke eeldusi, et tagada turismi panus majanduskasvu ja Eesti rahvusvahelisse konkurentsivõimesse.

Turismitoetabmitmeidriigi pikaajalise arengustrateegia Eesti 2035 eesmärgi, pakkudes majandusarengut, rohepööret ja innovatsiooni, samal ajal tugevdades Eesti positsiooni rahvusvahelisel tasandil ning toetades kohalikke kogukondi ja regionaalarengut. Turism panustab otseselt „Teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ja ettevõtluse arengukava 2030 (TAIE)” lisaväärtuse ja ekspordi kasvu eesmärkidesse ning fookusvaldkondade osatähtsuse tõusu (sh otseselt fookusvaldkonda „Elujõuline Eesti ühiskond, keel ja kultuuriruum”). Turism on oluline osa riigi „Majanduspoliitika pikast plaanist 2035”.

PEAMISED MÕÕDIKUD

Turismi lisandväärtus, otsene ja kaudne mõju
(Statistikaamet)

Eesti elanike rahulolu turismiga (väljatöötamisel)

Välisküllastajate rahulolu turismiteenustega Eestis (EIS)

2023 BAASTASE

2 200 mln €

Selgumisel

73%

2035 SIHTTASE

4 300 mln €

Selgumisel

75%

5.1. Tegevussammas nr 1: Eesti on kogu aasta atraktiivne turismisihtkoht

Eesti kui turismisihtkoha atraktiivsuse tõstmiseks ja turisminõudluse suurendamiseks on oluline pakkuda küllastajatele tooteid, mis vastavad rahvusvahelistele ootustele. Oluline on nutikate turundustegevustega jõuda meie sihtgruppideni ja mõista kliendi ootusi enne, kui ta Eestisse jõuab. Selle saavutamiseks tuleb rakendada tulevikutehnoloogiaid ja arendada kõrgema lisandväärtusega teenuste pakkumist, looduse, kultuuri,

pärandi, toidu, äriturismi teemavaldkondades ja ka meie muu eripära arendada toodeteks ja turismituluks. Tihendada tuleb rahvusvahelisi koostöövõrgustikke. Lisaks peavad pakutavad turismitooted ja sündmused pikendama välituristide reise kestust ja vähendama sesoonsust. Diginomaadide arvu suurendamine panustab samuti tuntuse ja tulude kasvu.

EESTI ON ATRAKTIIVNE TURISMISIHTKOHT

Äriturismi osakaal (Statistikaamet)

Turismiteenuste eksport (Statistikaamet)

Turismi sesoonsus (Statistikaamet)

2023 BAASTASE

23,3%

1 867 mln €

37%

2035 SIHTTASE

27%

3 900 mln €

35%

Lisaks arendame ja jälgime, kuid ei sihista:

- Välis- ja siseturistide ööbimiste arv (Statistikaamet)
- Eesti positsioon rahvusvahelises jätkusuutliku turismi indeksis (Euromonitor Sustainable Travel Index)
- Eesti kui soovitatud atraktiivne turismisihtkoht rahvusvahelistes väljaannetes
- Multifunktsionaalse konverentsikeskuse olemasolu
- Aastaringelt rahvusvaheliste spordi- ja kultuurisündmuste korraldamiseks sektori vajadustele vastava halli olemasolu

Tegevussuunad (vastutajad):

1. kõrge lisandväärtusega turismitoodete arendamine: Arendame kohalikel eripäradel ja Eesti digiriigil põhinevaid turismitooteid, et laiendada ekspordipotentsiaali. Võimeistame teisi turismitooteid koosmõjus meie peamiste reisimotivatsiooni tekitajatega (nt Tallinna vanalinn jt). (MKM, EIS, DMOd, ettevõtjad)

2. rahvusvahelise äri- ja konverentsiturismi ning sündmuste arendamine ja turundamine: Arendame rahvusvaheliste sündmuste kuvandit ning tulevaste küllastajate teadlikkust ja motivatsiooni. Tugevdame kultuuriturismi ja spordi- ning kultuurisündmuste rolli turismi arengus, sidudes need selgemalt madalhooaja leevendamisega ning piirkondade atraktiivsuse kasvatamisega. Arendame äriturismi, motivatsioonireiside korraldamist, arendades sealhulgas vajalikku taristut (nt rahvusvahelistele nõuetele vastav multifunktsionaalne konverentsikeskus, sektori vajadustele vastav spordi- ja sündmustehall) ja suurendades rahvusvahelist nähtavust. Oleme tuntud kogu aasta jooksul atraktiivsete festivalkultuuri- ja spordisündmuste ja ärisündmuste poolest. Rahvusvaheliste sündmuste kuvand on tugev ning motiveerib küllastajaid sh korduvküllastajaid Eestisse tulema. (MKM, KUL, EIS, DMOd, ettevõtjad)

3. turismisektori rahvusvaheline võrgustumise ja koostöö arendamine: Teeme tihedat koostööd Baltikumi ja Põhja-Euroopa riikidega sünergia ja rahvusvaheliste reisikogemuste sujuvamaks muutmise eesmärgil. (MKM, EIS, liidud, ettevõtjad)

4. Eesti kui atraktiivse diginomaadide sihtkoha tuntuse kasvatamine: Kasutame Eesti digikuvandit ja muud eripära ning regulatiivseid võimalusi, et luua eeldused olla diginomaadidele atraktiivne sihtkoht. Teeme koostööd digiriigi ja e-residentsuse, ning teiste EIS tiimidega diginomaadidele suunatud sõnumi võimendamiseks. (MKM, SIM, EIS)

5. Eesti kui sihtkoha nähtavuse ja tuntuse oluline tõstmine: Kasutame ära Eesti tugevused ja eripära turismisihtkoha tuntuse suurendamiseks prioriteetsetel ning suurema tulupotentsiaaliga sihtturgudel. Kasvatame Eesti tuntust turismisihtkohana nutika ja andmetele tugineva turundamisega nii lõpptarbivate seas, sihtturgude reisikorraldajate hulgas kui ka sihtriikide meedia vahendusel fokuseerides potentsiaalse turisti ostuotsuse kujunemise teekonnale tervikuna. Sealhulgas tõstame Eesti tuntust maailma tasemel innovaatilise gastronoomia sihtkohana, sh näiteks Micheline giidi jt sõltumatute rahvusvaheliste kvaliteedimärgiste tunnustus. (MKM, EIS, DMOd)

5.2. Tegevussammas nr 2: Sujuvad ja mitmekülgsed transpordiühendused ning digitaalne ühenduvus

Kümne aasta perspektiivis on oluline, et Eestis oleks hästi arendatud ja mitmekülgsed rahvusvahelised ning riigisisised transpordiühendused, samuti turismiplatvormide ja ettevõtete digitaalne nähtavus, mis toetavad turismisektori kestlikku arengut. Eesti-Soome Rohekoridor (FIN-EST Green Corridor) tagab keskkonnasõbraliku ja sujuva liikumise kahe riigi vahel, soodustades konverentsi- ja äriturismi. Kruiisiturismi puhul on tähtis tagada kohaliku majanduse kasu ja vältida sihtkohtade ülekoormamist, säilitades tasakaalu kestliku arengu ja külastajate rahulolu vahel. Eestis tuleb edendada turvalisi reisivõimalusi auto või jalgrattaga liikumiseks, pakkudes omavahel ühenduvaid ühistranspordivõimalusi, mis sobivad mugavaks liikumiseks ka väljaspool Tallinna asuvatesse sihtkohtadesse. Oluline on, et reisimine oleks ligipääsetav ja planeerimine lihtne, kombineerides erinevaid transpordiliike. Parendada

on vaja turismitoodete ligipääsetavust (info, digi, füüsiline keskkond, tooted, teenused). Ligipääsetava ja kaasava turismi arendamise kaudu tagame, et Eesti suudab pakkuda rahulikku ja isiklikku lähenemist kõigile reisijatele, sealhulgas eakatele ja erivajadustega inimestele. Digitaalsed lahendused ja süsteemide omavaheline integreeritus peavad toetama reisivõimaluste kiiret leidmist ja mugavat kasutamist, tagades andmete tõrgeteta jagamise ja reaajas kättesaadavuse. See suurendab sektori tootlikkust ja võimaldab paremini vastata külastajate ootustele, muutes turismi Eestis veelgi ligipääsetavamaks ja atraktiivsemaks. Turismiettevõtete käekäik sõltub ka ülikiire interneti kättesaadavusest üle Eesti ning meie küberruumi turvalisus ja usaldusväärsus on horisontaalne baas ettevõtluseks. Teadlikkus küberohtudest ja oskus oma tegevust kaitsta on kindlasti oluline ka turismiettevõtjatele.

SUJUVAD JA MITMEKESED (DIGI)ÜHENDUSED

Rahvusvaheliste regulaarsete otselendude sihtkohtade arv Tallinna Lennujaamast aasta 2. ja 24. nädalal (Tallinna Lennujaam)

Rahvusvaheliste regulaarsete otselendude väljumiste arv Tallinna Lennujaamast aasta 2. ja 24. nädalal (Tallinna Lennujaam)

2023 BAASTASE

32/32

242/273

2035 SIHTTASE

42/50

370/450

Lisaks arendame ja jälgime, kuid ei sihista:

- Transpordilahenduste piisavus turismi sihtkohtade külastamiseks
- Mugavate laevaühenduste olemasolu nii rahvusvaheliselt kui ka siseriiklikult
- Rail Baltica valmimine
- Ülikiire interneti kättesaadavus üle Eesti 100%
- Ligipääsetavate turismitoodete arv
- Online-broneerimis- ja müügikanalite olemasolu ja kasutamine

Tegevussuunad (vastutajad):

6. välituristidele sobivate rahvusvaheliste ühenduste arendamine: Tagame mugavad transpordivõimalused (lennuk, laev, rong jt) Eestisse tulekuks. Soodustame uute rahvusvaheliste lennuliinide arvu ja sageduse kasvu ja turundust. Soodustame reisilaevanduse (sh kruisi) kestlikku arengut. Soodustame väikesadamates turismitoodete arengut. (MKM, KLIM, EIS, Tallinna Lennujaam, Tallinna Sadam, ettevõtjad)

7. Eesti-siseste liikuvusvõimaluste arendamine: Täiustame Eesti-siseseid reise teekondi, multimodaalseid transpordilahendusi ja reisi pikemalt etteplaneerimise võimalusi, sh madala süsinikujalajäljega liikumisviise (ühistransport, tervikliikud jalgrattateevõrgustikud, jalgsi liikumine). Teeme uuenduslikest transpordivahenditest meie eelise. (KLIM, TRAM, REM, ettevõtjad)

8 digitaalsete ühenduvuse arendamine: Arendame turismiinfo ja -toodete kättesaadavust ja nähtavust digikanalites. Loo me turiste ja turismiettevõtjaid toetavaid digilahendusi ning parandame mobiilseadmete ja digiplatvormide kasutusmugavust nii välituristidele kui ka siseturistidele (nt kodulehed, broneerimissüsteemid jm) (MKM, EIS, DMOD, ettevõtjad)

9. võrdse ligipääsu arendamine: Analüüsime Eestis ligipääsetava ja kaasava turismi arendamise majanduslikku potentsiaali ja võimalusi. Parendame turismiettevõtete ja -toodete ja info ligipääsetavust (nii digitaalne kui ka füüsiline), sh tagame võrkeelsetele inimestele avaliku ruumi info leitavuse ja arusaadavuse meil ringi liikudes (MKM, EIS, DMOD, KOVID, ettevõtjad)

5.3. Tegevussammas nr 3: Mitmekülgne, külalislahke ja elujõuline turism ka väljaspool tõmbekeskusi toetab kohaliku elu arengut, kaasates kohalikke kogukondi

Mitmekülgne ja külalislahke turism väljaspool tõmbekeskusi toetab kohaliku elu arengut, aitab säilitada looduskeskkonda, loob tasakaalustatud majandusliku ja kultuurilise keskkonna ning samuti eeldused tugeva turismiökosüsteemi arenguks. Selleks peab keskendumata välituristide hajutamisele üle Eesti ja olulise mõjuga piirkondlike turismipotentsiaalide

arendamisele. Siseriiklikud liikumis- ja reisi planeerimislahendused on seejuures olulised, aga ka digitaliseerimine ja digioskused (nt digikanalites oma teenuste turundamise oskus, samuti innovatiivsete digilahenduste kasutamine, mis aitab ettevõtjal oma teenust atraktiivsemaks teha).

SUJUVA JA MITMEKESED (DIGI)ÜHENDUSED

Väljaspool Tallinn ööbimiste osakaal (Statistikaamet)
Rahvusvaheliselt tunnustatud turismisihtkohtade arv (kvaliteedimärgiste organisatsioonide tunnustused)

2023 BAASTASE

52%
10

2035 SIHTTASE

55%
Kõik sihtkohad

Lisaks arendame ja jälgime, kuid ei sihista:

- Majanduslikult toimetulevad ja iseseisvad DMOd

Tegevussuunad (vastutajad):

10. regionaalse turismi arendamine: Aitame luua tugevad regionaalse turismi kompetentsikeskustena ettevõtjate panusel toimivad DMOd ning riigi strateegilise toe ja partnerluse. Edendame koostööd erinevate kohalike teenusepakkujate vahel, et luua terviklikke turismitooteid. Seome suuremates linnades toimivate sündmuste, konverentside jt tõmbeteenuste pakkumise enam linnadest väljaspool asuvate turismivõimalustega. Tõstame sihtkohtade turismiettevõtjatele vajalikud ettevõtluse ja äriarendamise võimekused. Suurendame sihtkohtade kestlikkusealast teadlikkust, sh kestlikkuse kvaliteedimärgised (nagu näiteks Green Destinations). Tagame väga hea piirkondlike turismiteenuste leitavuse küllastajatele, sh digitaalsete vahendite kasutamine, väiksemate kohtade nähtavuse parandamiseks Tagame info turismi regionaalse mõju kohta. (MKM, EIS, DMOd, REM, KUL, KOVID, ettevõtjad)

11. teadlikkuse tõstmine turismist ja kohalike kaasamine turismi arendamisse: Loome turismi kui valdkonna selge kuvandi riigis sees ja tõstame teadlikkust turismi laiemast mõjust. Kaasame kohalikke elanikke ja kogukondi turismi arendamisse. Analüüsime küllastajate rahulolu (sh hinna ja kvaliteedi suhet). Arendame süsteemselt külalislahkust kui oskust, õppides teistelt riikidelt (MKM, EIS, DMOd, REM, KOVID, liidud, ettevõtjad)

5.4. Tegevussammas nr 4: Turism on stabiilne ja tulus ettevõtlusvaldkond ning mainekas karjäärivõimalus töötajatele

Turismisektori stabiilsuse ja kasvu saavutamiseks on vaja keskenduda töötajatesse investeerimisele. Ettevõtjate panus tööjõu hoidmisel ja arendamisel on kriitilise ja kasvava tähtsusega turismisektori konkurentsivõime tagamisel. Töötajate lojaalsuse ja motivatsiooni kasvatamiseks tuleb pakkuda arenguvõimalusi, tunnustamist ja väärilist tasu, mis parandab kliendikogemusi ja suurendab tootlikkust. Haridus- ja koolitusprogrammid peavad vastama sektori vajadustele, pakkudes praktilisi oskusi, mis teevad valdkonna atraktiivseks nii noortele kui ka karjääri muutjatele. Vajame ka haridusasutuste ja ettevõtete vahelist tihedamat koostööd, mis

tagaks teooria ja praktika omavahelise lõimumise. Turismiteadustöö ja akadeemiline koostöö toetavad innovatsiooni ning sektori arengut, tuues praktilist kasu ettevõtetele ja poliitikakujundajatele. Akadeemilise ja praktilise koostöö kaudu tekivad uudsed lahendused ja teadmised, mis peaksid omakorda toetama ka ettevõtete arengut ning võimaldama neil luua uuenduslikke tooteid ja teenuseid. Valitsuse ja avaliku sektori toel tuleb tagada soodsad tingimused turismiga seotud ettevõtete arenguks. Lisaks on teadustöö ja valdkonna arendusprojektid võtmetähtsusega kogu sektori arengus.

TURISMIVALDKONNA TULUSUS JA TURISM KUI MAINEKAS KARJÄÄRIVÕIMALUS

Majutuse, toitlustuse ja reisikorralduse ettevõtete keskmine lisandväärtus tööga hõivatud isiku kohta (Statistikaamet)

BAASTASE

21 839 eurot
tööga hõivatud
isiku kohta

2035 SIHTTASE

48 000 eurot
tööga hõivatud
isiku kohta

Lisaks arendame ja jälgime, kuid ei sihista:

- Turismiettevõtete puhaskasv
- Investeeringud põhivaradesse kokku kolme viimase aasta keskmisena
- Turismisektoris makstava keskmise palga kasv suhtes Eesti keskmisesse palka
- Hõivatute osakaal eri- ja kutsealase haridusega 20–34-aastaste inimeste hulgas: üks aasta pärast lõpetamist ja viis aastat pärast lõpetamist
- Turismiga seotud teadustööde arv

Tegevussuunad (vastutajad):

12. turismi koostöömudelid ja võrgustumine: Teeme koostööd ministeeriumide ja avaliku sektori ja teadusasutustega. Töötame selle nimel, et turismisektori vajadusi ja muudatuste mõju poliitikakujunduses arvatatakse ja arvestatakse. Jagame infot uute regulatsioonide kohta ja kaasame turismiteenuste pakkujad varakult aruteludesse. Meil on selged koostöömudelid efektiivseks koostööks. (MKM, ministeeriumid, EIS, ettevõtjad, liidud)

13.tööturu ja töötingimuste arendamine: Arendame koostööd tööturu osapooltega, et leevendada tööjõupuudust ja tõhustada tööjõu kasutust. Töötame tööandajana turismisektori atraktiivsuse suurendamise nimel ning loome stabiilseid ja pikaajalisi töösuhteid. Seisame töökohapõhise õppe juurutamise eest. Suurendame töötingimuste vastavust töötajate ootustele, toetame tööjõu mitmekülgset (sh keeleline, vanuseline jne) sektoris (keeleeõppe võimalused, töökoormuse kohandamise võimalused jne) ja pakume paindlikkust uute töövormide kasutamisel, Otsime lahendusi tööjõupuuduse leevendamiseks, sealhulgas välistööjõu kaasamise abil (liidud, ettevõtjad, MKM, HTM, SIM)

14.hariduse ja oskuste arendamine: Seome turismi hariduse ja töömaailma sujuvamaks tervikuks (panustame kutsesüsteemi ja kutsehariduse reformide edusse, seisame turismivaldkonnaga seotud (rakendus)kõrghariduse arengu eest, asjakohaste täiend- ja ümberõppe programmide olemasolu, sh karjääripöörjate jõudmiseks sektorisse; paindlikesse õpivõimalustesse, et soodustada töötamise kõrvalt vajalike erialaoskuste omandamist). Arendame turismihariduse ümarlaua rolli, et tugevdada ettevõtjate ja haridusega seotud asutuste koostööd ja tagada kvalifitseeritud tööjõud. Töötame haridusasutuste ja ettevõtete tiheda koostöö saavutamise ja tööjõuturu vajadustele vastava turismihariduse nimel. Arendame lisandväärtust tõstvad oskusi, sh digi-, andmekirjaoskused, aga ka keeleoskus (sh mitmekultuurilisuse kasv nii välisturistide poolelt kui ka võõrtööjõu kaasamise vaates). Tunnustame turismiga seotud teadustööde häid tulemusi. (HTM, MKM, liidud, ettevõtjad, turismiharidust pakkuvad koolid).

15.võimestava ettevõtluskeskkonna arendamine: Kujundame ettevõtlust soodustava ja vähese halduskoormusega ettevõtluskeskkonna (regulatsioonid, maksud), mis tagab stabiilsuse ja loob eeldused konkurentsivõime kasvuks. Seisame ennetavalt EL-i õigusloomes Eesti ettevõtjate ja tarbijate huvide eest. Tagame teadmuspõhised poliitikaotsused ja -sekkumised, mis loovad õiglase konkurentsikeskkonna. Kujundame selge lühiajaliste üüripindade poliitika ja vähendame varimajanduse osakaalu turismisektoris (MKM, HTM, KLIM, REM, RM, EIS)

16. digitaalsete lahenduste arendamine järelvalves ning ettevõtjate suhtluses riigiga: Arendame ja digitaliseerime TTJA järelvalveteenuseid. Jätkame turismiettevõtete aruandluse lihtsustamiseks andmepõhise aruandluse lahenduste kasutuselevõtmise soodustamisega, eesmärgiga tagada ressursisäästu kõigile osapooltele ja vähendada ettevõtjatele langevat halduskoormust. Tõstame ettevõtjate ja tarbijate teadlikkust nende õigustest ja kohustustest. (MKM, TTJA, STAT, ettevõtjad).

5.5. Tegevussammas nr 5: Eesti turismisektor tegutseb nutikalt, uuenduslikult ja kehtlikult

Turismisektori konkurentsivõime tagamiseks ja tulevikus kasvuallikate leidmiseks on oluline, et Eesti turismisektor oleks nutikas ja efektiivne selleks uuenduslike tehnoloogiate rakendamiseks. Turismiettevõtte on nutikad, kui neil on ligipääs uutele ärimudelitele ja tehnoloogiatele, aga ka oskuslikud töötajad, kes neid mõistlikult rakendada suudavad. Nii on võimalik paremini mõista tuleviku turisti vajadusi ning toetada kvaliteetsete andmetega teadmuspõhiseid äriotsuseid. Fookus on kvaliteetsetel andmetel ja analüüsivõime kasvul (ettevõtete sisemised võimekused andmeid korralikult koguda, korrastada, kvaliteeti tagada). Oluline on edendada

avaliku ja erasektori koostööd, mis toetaks ettevõtete terviklikku digitaliseerimist ja automatiseerimise kasutamistühjatöö vähendamiseks. Turismisektorisse uuenduslikkuse toomiseks on vaja tugevdada sektorite ülest koostööd, sh teadus- ja arendusasutuste, iduettevõtjate, infotehnoloogia-, loomemajanduse ja teiste sektoritega, et kiirendada innovatsiooni ja uute lahenduste kasutuselevõttu. Seame fookuse süsteemsetele muudatustele ja pikaajalisele planeerimisele, et saavutada nii kehtlikkuse eesmärgid turismisektoris ja seda kõige laiemas kehtlikkuse tähenduses.

EESTI ETTEVÕTETE NUTIKAS, UUENDUSLIK JA KEHTLIK TEGUTSEMINE

Turismiettevõtjate digitaliseeritus (MKM) (väljatöötamisel)

Majutus- ja toitlustusteenuse ekspordi lisandväärtuse süsinikusaldus (KLIM) (väljatöötamisel)

BAASTASE 2023

Selgumisel

307 gCO₂
ekvivalenti euro
kohta

2035 SIHTTASE

Selgumisel

Selgumisel

Lisaks arendame ja jälgime, kuid ei sihista:

- Online-broneerimis- ja müügikanalite kasutamine ettevõtetes
- Keskkonnamärgistega ettevõtete arv
- Avaliku sektori eeskujulike kestlike ürituste korraldamisel ja kestlike toitlustus-majutusteenuste tellimisel

Tegevussuunad (vastutajad):

17. digivõimekuse arendamine: Arendame turismiettevõtjate digioskusi ja juurutame tehnoloogialahendusi efektiivsuse tõstmiseks. Toetame protsesside digitaliseerimist ja automatiseerimist. Digitaalsete tehnoloogiate ja lahenduste kasutamine, sh oskus rakendada digivahendeid protsesside automatiseerimiseks, kliendisuhtluse parendamiseks, töövoogude optimeerimiseks jne. Tõstame turismiettevõtjate teadlikkust ja oskusi küberturvalisuse, andmekaitse ja digiligipääsetavuse osas. (MKM, JUM, RM, STAT, EIS, DMOd)

18. andmevõimekuse arendamine: Arendame turismiandmevõimekust (andmete kogumine, korrastamine ja kvaliteedi tagamine). Toetame turismiettevõtjaid andmekirjaoskuse suurendamisel, sh andmete suurem kasutus äriotsuste tegemisel. Tagame regulaarselt turismi majandusliku otsese ja kaudse mõju hindamise nii riigi kui ka regionaalsel tasandil (regulaarse ja lühikese viiteajaga turismi satelliitkonto). Rakendame reaalamajanduse lahendusi, et tagada andmete standardiseeritud, digitaliseeritud ja automatiseeritud kasutamise poliitikakujunduses ja äriotsustes. Suurendame turismiettevõtjate andmeruumidest kasusaamist.. (MKM, RM, JUM, STAT, EIS, DMOd)

19. innovatsioonivõimekuse arendamine: Analüüsime ja leiame parimad lahendused, kuidas uued tehnoloogiad, tehisintellekt ja robotitehnoloogiad mõjutavad turismi ning kuidas neist kasu saada. Soodustame tehisarut uenduselike tehnoloogiate kasutuselevõttu. Soodustame koostööd iduettevõtete ja tehnoloogiliste arenduste käivitamiseks. Soodustame tasakaalustatud ja innovaatilisi ärimudeleid, mis kaitsevad looduskeskkonda ja suurendavad teadlikkust meie loodus- ja kultuuripärandist. Liitume ELi digilahendustega (nt andmeruumid), et toetada uute teenuste arengut ja turismiettevõtjate koostööd (sh andmete omavahelist jagamist) innovatiivsete lahenduste loomiseks jm eesmärkideks konkurentsivõime kasvatamiseks ELi turismiturul. (MKM, EIS, DMOd, ettevõtjad)

20. kestliku turismi arendamine ja rohepööre: Tõstame ettevõtjate teadlikkust kestlikkusest, nt roheprogrammidega (nt Green Key) ja lõimime kestlikkuse kogu ettevõtte tegevusse, et suurendada turistide tajutatavat väärtust. Oleme avalikus sektoris eeskujuks kestlikkuse rakendamisel (ürituste korraldamine, toitlustus, majutus jne). Tunnustame kestlikke ettevõtteid ja soodustame kogemuste vahetamist. Aitame turismiettevõtjatel arendada rohepöördeks vajalikke oskusi. Toetame turismiettevõtjaid energiatõhususe ja ringmajanduse arendamisel ning kliimaneutraalsuse saavutamisel. Töötame välja meetodid keskkonnajalajälje mõõtmiseks ja selle vähendamiseks. Analüüsime rahvusvaheliste kestlikkuse deklaratsioonidega ühinemise kasu ja vajadusi. Arendame koostööd transpordisektori ja turismiettevõtete vahel, et muuta turismireisid ja -tooted keskkonnasõbralikumaks. Rakendame küllastajate haldamise meetodeid ja vajadusel määrame taluvuslaved loodus- ja kultuuripärandi säilitamiseks. (MKM, KLIM, HTM, EIS, DMOd, liidud, ettevõtjad)

MAJANDUS- JA
KOMMUNIKATSIOONI-
MINISTEERIUM